

Grauzēji

Sistemātiskais nosaukums	Nosaukums angļu val.	Nosaukums vācu val.	Nosaukums krievu val.	Nosaukums latviešu val.	Apraksts
Eutheria (Huxley, 1880)	cohort Placentalia	Kogorta Höhere Säugetiere, Plazentatiere	когорта плацентарные	kohorta placentāļi	<p>Tā ir viena no zīdītāju klases Mammalia kohortām (agrāk – infraklase), kurā apvienoti visi mūsdienu un izmirušie zīdītāji, kas ir tuvāki savā uzbūvē mūsdienu placentāļiem, nekā somaiņiem.</p> <p>Raksturīgā pazīme – mazuļi piedzimst augstās attīstības pakāpē, ko veicina placenta, caur kuru embrijs un vēlāk auglis saņem visas attīstībai nepieciešamas vielas. No pārējiem dzīvniekiem placentāļi atšķiras ar vairākām pazīmēm. Galvenā atšķirībā – placentāļiem iegurnī izrūkst <i>epipubis</i> kaula, kurš piemīt visiem pārējiem dzīvniekiem, somaiņus ieskaitot.</p> <p>Senākā šīs grupas pārstāve – juramaija <i>Juramaia sinensis</i>, kuras vecums ir 160 miljoniem gadu. Atrasta 2011. gadā Ljaņinas provincē Ķīnas dienvidaustrumos.</p> <p>Pēc molekulāro pētījumu datiem placentāļu kohortas dzīvnieki iedalīti 2 grupās – Āfrikas izcelsmes dzīvnieki Afrotheria un ārpus Āfrikas izcelsmes dzīvnieki Exafroplacentalia.</p> <p>Sistemātikā bieži izlaiž šo dalīšanās posmu un ārpus Āfrikas izcelsmes dzīvniekus uzreiz dala vēl 2 grupās – Ziemeļu placentāļi Boreoeutheria un Amerikas placentāļi Xenathra.</p> <p>Šeit ir pilns – jaunākais variants.</p>
Exafroplacentalia, Notolegia	Exafroplacentalia	Exafroplacentalia	неафриканские плацентар-	Ārpusāfrikas placentāļi	<p>Augstāko placentāļu grupa, izdalīta 2001. gadā, pamatojoties uz molekulārajiem pētījumiem, bet tai nav noteikta taksona nosaukuma.</p>

(Waddell et al, 2001)			ные		Šie dzīvnieki ir cēlušies ārpus Āfrikas: Amerikas placentāļu augstākā kārtā Xenartha un Ziemeļu placentāļu magnkārtā Boreoeutheria . Pēc ģenētikas datiem Ārpusāfrikas placentāļi parādījās pirms 110 – 105 miljoniem gadu, kad no placentāļu pamatgrupas atdalījās Āfrikas placentāļi Afrotheria .
Boreoeutheria, Boreotheria	magnorder boreotherian	Magnordnung Boreoeutheria	магнотряд бореоэутерии, бореотерии	augstākā kārtā (magnkārtā) ziemeļu placentāļi	Zidītāju grupa , kas izveidojās pirms 105–95 miljoniem gadu, kad no Ārpusāfrikas dzīvnieku grupas atdalījās Amerikas placentāļu virskārtā Xenarthra . Šāds nosaukums ir tādēļ, ka pirmie fosilie atradumi tika atklāti ziemeļu puslodē, to vecums ir apmēram 110 miljoniem gadu. Pēdējā kopējā seno dzīvnieku grupa pirms kārtējās sazaršanās dzīvoja ziemeļu puslodē pirms 93–94 miljoniem gadu. Vēlāk izveidojās 3 virskārtas – Laurāzijas placentāļi Laurasiatheria , Dienvīdamerikas nagaiņi Meridiungulata un pirmprimātu placentāļi Euarchontoglires , kas bija kopējā grauzējveidīgo un euarhontu virskārtā. Jauns taksons, izveidots pēc jaunākiem DNS analīžu datiem – augstākā kārtā jeb magnkārtā, tomēr biežāk taksona apzīmējumu nelieto. Ziemeļu placentāļu grupai ir kopēja anatomiska īpatnība – lielākajai daļai sugu tēviņiem ir izcelti ārējie krūšu dziedzeri.
Euarchontoglires (Murphy et al., 2001)	superorder Euarchontoglires	Überordnung Euarchontoglires	надотряд Euarchontoglires	virskārtā pirmprimātu placentāļi	Ziemeļu placentāļu virskārtā, kurā apvietotas euarhontu (euarhontu) un grauzējveidīgo grandkārtas. Grauzējveidīgo apvienojums ar tupajām,

					<p>primātiem un ādlidoņiem kopējā taksonā dažādās sistemātikās nosaukts dažādi, arī bez taksona gradācijas (nenoteikts taksons), bet bieži nav minēts vispār.</p> <p>Virskārtas senākie pārstāvji parādījās apmēram pirms 99 – 85 miljoniem gadu krīta periodā, atdaloties no senākiem Laurasiatheria.</p> <p>Nosaukums izveidots saliekot kopā grandkārtu nosaukumus - Euarchonta un Glires.</p>
<p>Glires (Meng and Wyss, 2001; Meng et al., 2003)</p>	<p>grandorder glires, rodents and lagomorphs</p>	<p>Grandordnung Glires (Nagetiere und Hasenartige)</p>	<p>грандотряд грызуно- образные</p>	<p>grandkārtā grauzējveidīgie</p>	<p>Viena no pirmprimātu placentāļu Euarchontoglires grupas, kurā apvienoti graužēji un zaķveidīgie. Abas grupas atdalījās pirms 70 miljoniem gadu.</p> <p>Kopēja pazīme – līdzīga priekšzobu uzbūve. Priekšzobi nepārtraukti un aktīvi aug visu mūžu.</p>
<p>Rodentia (Bowdich, 1821)</p>	<p>order rodents</p>	<p>Ordnung Nagetiere</p>	<p>отряд грызуны</p>	<p>kārtā grauzēji</p>	<p>Gauzējveidīgo grandkārtas daļa, ap 40% no visiem zīdītājiem, zināmi 2277 mūsdienu sugu.</p> <p>Dzīvniekus apvieno kopīga īpašība: 2 priekšzobi apakšžoklī un augšžoklī aug visu mūžu. Normālā garumā tie tiek uzturēti nepārtraukti graužot. Ikņu nav. Lielākā daļa graužēju ir maza auguma dzīvnieki. Visēdāji.</p> <p>Sastopami visos kontinentos, izņemot Antarktīdu.</p> <p>Agrāk tika uzskatīts, ka graužēji cēlušies pirms 65 miljoniem gadu. Tagad, pēc ģenētiskiem pētījumiem secināts, ka graužēju senči ir vismaz 95 miljonu gadu veci, bet kā atsevišķa kārtā tie eksistē jau pirms 70 miljoniem gadu.</p> <p>Graužēju kārtā ir vismaz 5 apakškārtas,</p>

					daudz sen izmirušu grupu.
Castorimorpha (Wood, 1955)	suborder castorimorpha	Unterordnung Biber- verwandten	подотряд бобр- образные	apakškārta bebri	Grauzēju kārtas apakškārta, kurā ir vismaz 3 virsdzimtas ar vismaz 8 dzimtām un 6 ārpusdzimtu ģintīm. Jauns taksons, izveidots 2005. gadā molekulāro un ģenētisko pētījumu rezultātā. Vairums bebrveidīgo ir izmiruši ļoti sen. Pleistocēna beigās saglabājās un līdz mūsdienām izdzīvoja bebru virsdzimtas Castoroidea 1 dzimtas pārstāvji un no maispeļu virsdzimtas Geomyoidea 2 dzimtu pārstāvji.
Castoridae (Hemprich, 1820)	family beavers	Familie Biber	семейство бобры	dzimta bebri	Bebru apakškārtas bebru virsdzimtas pārstāvji. Pirmie bebri parādījās vēlajā eocēnā Āzijā. Ar laiku izveidojās ļoti daudzveidīga grupa, kurā pašlaik konstatētas vismaz 4 apakšdzimtas, bet līdz vēlajam pleistocēnam un holocēna sākumam izdzīvoja tikai 2 ģinšu pārstāvji.
<i>Castoroides</i> (Foster, 1838)	genus giant beaver	Gattung Riesenbiber	род гигантские бобры	ģints milzu bebri	Bebru dzimtas pārstāvji. Senākās fosilijas ir 1,4 miljonu gadu vecas. Ziemeļamerikas pleistocēna faunas raksturīgi pārstāvji. Dzīvoja vienā laikā ar mamutiem. Pēdējie milzu bebri izmiruši pirms 10 000 gadiem. Atšķirībā no mūsdienu bebriem pārtika no ūdens augiem, bet negrauca zarus un koksni. Pēc indiāņu nostāstiem var secināt, ka šie dzīvnieki iedvesa cilvēkiem šausmīgas bailes.
<i>Castoroides ohioensis</i> (Foster, 1838)	American giant beaver	Riesenbiber	американский гигантский бобр	Amerikas milzu bebrs	Milzu bebru pārstāvis. Dzīvojis vidēja pleistocēnā Amerikā. Izmiris pirms 14 500 gadiem. Ļoti liels dzīvnieks – līdz 2,7 m garš (t.sk. aste – 1 m) un ķermeņa masa 200 kg. Milzīgi

					<p>zobi, kuru redzamā daļa sasniedza 15 cm. Aste bija daudz šaurāka nekā mūsdienu bebram, vairāk līdzīga ondatras astei. Atšķirībā no mūsdienu bebrim pārtika no ūdensaugu mīkstām lapām un stiebriem. Fosilijas atrastas 1837. gadā Ohaio (<i>Ohio</i>) štatā ASV.</p> <p>Sinonīms – <i>Castoroides nebrascensis</i>.</p>
<i>Castor</i> (Linnaeus, 1758)	genus modern beavers	Gattung Biber	род бобры	ģints bebri	Bebru dzimtas vienīgā mūsu laikos dzīvā ģints ar 2 sugām. Agrāk tos uzskatīja par vienas sugas pasugām, tomēr ģenētiskie pētījumi pierādījuši pretējo, jo katrai sugai ir atšķirīgs hromosomu skaits.
<i>Castor fiber</i> (Linnaeus, 1758)	Eurasian beaver	Europäischer Biber	обыкновенный бобр, речной бобр	Eirāzijas bebrs	<p>Bebru ģints pārstāvis.</p> <p>Konstatēts Rietumeiropas augšējā pleistocēnā, kā arī Austrumeiropas vairākos faunas kompleksos (pirms 120 000 – 10 000 gadiem), ieskaitot augšējo paleolītu.</p> <p>Mūsdienās apdzīvo Āzijas un Eiropas austrumu un centrālās teritorijas, Dienvidēiropā sen izmiris.</p> <p>Otrs lielākais grauzējs (pirmā ir kapibara): ķermeņa garums – līdz 1,3 m, ķermeņa masa – 30 – 32 kg. Raksturīga pazīme – ļoti gari priekšzobi, pielāgoti cietas koksnes graušanai.</p> <p>Labi pielāgojies gan dzīvei uz sauszemes, gan ūdenī. Viena no pazīmēm – starp pakaļkāju pirkstiem ir plēve, kas palīdz pārvietoties ūdenī. Zobi labi pielāgoti cietas mizas un koksnes graušanai.</p>

<i>Castor canadensis</i> (Kuhl, 1820)	North American beaver	Kanadischer Biber	канадский бобр	Kanādas bebrs	Bebru ģints pārstāvis. Izplatības areāls – Ziemeļamerika (Kanāda, ASV un Meksikas ziemeļi). Nedaudz mazāks nekā Eirāzijas bebrs – garums 60 – 90 cm ar 25 – 40 cm garu asti, ķermeņa masa – 11 – 30 kg. Ķermenis druknāks nekā Eirāzijas bebram, krūtis platākas, ausis lielākas, aste platāka – līdz 13 – 15 cm. Dzīvesveids līdzīgs Eirāzijas bebra dzīvesveidam.
Myomorpha (Brandt, 1855)	suborder mouse-like rodent	Unterordnung Mäuse- verwandten	подотряд мыше- видные	apakškārta peļveidīgie	Grauzēju kārtas grupa, kurā izdala lēcējaņu virsdzimtu, kaut tajā ir tikai viena dzimta – lai uzsvērtu lielo atšķirību no pārējiem peļveidīgajiem, un peļu virsdzimtu, kurā ir visi pārējie peļveidīgie.
Dipodidae (Fischer de Waldheim, 1817)	family jumping mice	Familie Springmäuse	семейство тушканчи- КОВЫЕ	dzimta lēcējaņu	Peļveidīgo apakškārtas lēcējaņu virsdzimtas pārstāvji. Mūsdienu lēcējaņu senči atdalījās no nediferencētās grauzēju grupas pirms ~ 8 miljoniem gadu. Eiropā un Āfrikā ienākuši no Āzijas. Konstatēti Austrumeiropas vairākos faunas kompleksos, ieskaitot augšējo paleolītu. Mamutu faunas (pirms 225 000 – 10 000 gadiem) kompleksa pārstāvis. Eiropā izmiruši pirms 10 000 gadiem, bet Āfrikā eksistē joprojām. Ļoti sīki līdz vidēji (4 – 25 cm) ar asti, kas ir garākā par ķermeni (7 – 30 cm), bieži – ar otiņu galā.
<i>Dipus</i> (Zimmermann, 1780)	genus hairy-footed jerboa	Gattung Raufuß- Springmäuse	род мохноногие тушканчики	ģints kuplpedu lēcējaņu	Lēcējaņu dzimtas pārstāvji ar vienu sugu – tuksneša lēcējaņu <i>Dipus sagitta</i> . Ļoti izteikta sugas ģeogrāfiskā mainība,

					<p>kas izpaužas kažoka krāsā, galvaskausa formā u.c., tāpēc ir ļoti daudz pasugu.</p> <p>Dzīvo ļoti sausās ekosistēmās – sausās stepēs un tuksnešos.</p>
<p><i>Cricetidae</i> (J. Fischer, 1817)</p>	<p>family hamsters</p>	<p>Familie Wühler</p>	<p>семейство ХОМЯКИ</p>	<p>dzimta kāmji</p>	<p>Peļveidīgo apakškārtas peļu virsdzimtas pārstāvji.</p> <p>Sāka attīstīties miocēnā, eksistēja visu pliocēnu un vairākums – arī pleistocēnā: izmira tikai 1 apakšdzimta, bet 5 apakšdzimtu 112 ģinšu pārstāvji eksistē arī mūsdienās.</p>
<p><i>Lemmus</i> (Link, 1795)</p>	<p>genus true lemmings</p>	<p>Gattung echten Lemminge</p>	<p>род настоящие лемминги</p>	<p>ģints lemingi</p>	<p>Kāmju dzimtas strupastu apakšdzimtas pārstāvji.</p> <p>Izplatīti Holarktikas ziemeļos, pārsvarā Palearktikā.</p> <p>Mazi dzīvnieciņi, kuru ķermeņa garums ar galvu ir 10 – 13,5 cm, aste – vēl 18 – 26 cm, bet ķermeņa masa – 40 – 112 g.</p> <p>Kalpoja kā barība citiem dzīvniekiem, piemēram, polārlapsām, ar to netiešā nozīmē tiem bija kaut kāda loma cilvēku dzīvē.</p>
<p><i>Lemmus sibiricus</i> (Kerr, 1792)</p>	<p>Siberian brown lemming</p>	<p>Sibirischer Lemming</p>	<p>сибирский лемминг</p>	<p>Sibīrijas lemmings</p>	<p>Lemingu ģints pārstāvis.</p> <p>Rietumeiropas mamutu faunas, kā arī Austrumeiropas vairāku kompleksu elements pirms 225 000 – 10 000 gadiem, ieskaitot augšējo paleolītu.</p> <p>Austrumsibīrijas holocēna mūsdienu faunas kompleksa elements. Izplatīts no Arhangeļskas līdz Čukotkai.</p> <p>Kažoka krāsa – spilgti brūna ar melnu svītru gar muguru. Ziemā kļūst nedaudz gaišāks – dzeltenīgs vai pelēcīgs, bet nekad balts.</p> <p>Zināms arī kā Obas lemmings <i>Lemmus obensis</i></p>

<i>Dicrostonyx</i> (Gloger, 1841)	genus collared lemmings	Gattung Halsband- lemminge	род копытные лемминги	ģints apakles lemingi	Kāmju dzimtas strupastu apakšdzimtas pārstāvji. Izplatījās agrajā pleistocēnā. Mūsdienu areāls – Ziemeļamerika un Eirāzija no Arhangeļskas līdz Čukotkai, ieskaitot salas.
<i>Dicrostonyx torquatus</i> (Pallas, 1778)	Arctic leming, Palearctic collared lemming	Gabelkrallen- lemming, echter Halsbandlemming	копытный ЛЕММИНГ	apakles lemingi	Apkakles lemingu ģints pārstāvis. Rietumeiropas mamutu faunas, kā arī Austrumeiropas vairāku kompleksu elements pirms 225 000 – 10 000 gadiem, ieskaitot augšējo paleolītu. Austrumsibīrijas holocēna mūsdienu faunas kompleksa elements. Vasarā kažoks ir rudi brūns vai pelnu pelēks ar maziem plankumiņiem un melnu svītru gar muguru, bet ziemā – tīri balts. Raksturīgā pazīme – vasarā ir balta “apaklīte “. Vēl viena pazīme – 2 vidējo pirkstu nagi ziemā izaug ļoti gari un atgādina dakšu. Tāpēc ir arī cits nosaukums – nagainais lemingi. Kalpoja kā barība citiem dzīvniekiem, piemēram, polārlapsām, bet bada gados tos ēd pat ziemeļbrieži. Ar to netiešā nozīmē tiem bija kaut kāda loma cilvēku dzīvē.
<i>Microtus</i> (Schrank, 1798)	genus voles	Gattung Feldmäuse	род серые полёвки	ģints strupastes	Kāmju dzimtas strupastu apakšdzimtas pārstāvji. Sevišķi bija raksturīgi arktiskajam klimatam, eksistēja kopā ar mamutu faunas pārstāvjiem. Peļveidīgi grauzēji ar ķermeņa garumu 7 – 36 cm. Aste vienmēr ir īsāka par ķermeni – 5 – 29 cm, tā ir viena no raksturīgām pazīmēm. No pelēm labi atšķiras arī ar purniņa strupo formu.

					<p>Kažoka krāsa parasti ir pelēka vai brūngana.</p> <p>Mūsdienu sugām molāriem/dzerokļiem nav sakņu, bet izmirušajām sugām zobiem bija saknes. Raksturīga trīsstūraina zobu virsma.</p> <p>Cilvēku dzīvē šiem dzīvniekiem ir negatīvā nozīme, jo vairākums sugu pārnes dažādas bīstamas infekcijas slimības un kaitē lauksaimniecībai.</p>
<i>Microtus arvalis</i> (Pallas, 1778)	common vole	Feldmaus	обыкновенная полевка	lauku strupaste	<p>Strupastu ģints pārstāve.</p> <p>Izplatīta no Rietumeiropas līdz Mongolijai. Mūsdienās areāla ziemeļu robeža ir gar Baltijas jūru Somijas un Karēlijas dienvidos.</p> <p>Mazs dzīvnieciņš – 9 – 14 cm, aste ~ 40% no ķermeņa garuma.</p> <p>Vēders parasti ir gaišāks par muguru.</p> <p>Ligzdu veido no zāles, tā var būt līdz 10 cm diametrā.</p>
<i>Microtus agrestis</i> (Linnaeus, 1758)	field vole	Erdmaus	пашенная полевка	tumšā strupaste	<p>Strupastu ģints pārstāve.</p> <p>Pirms pēdējā leduslaikmeta bija izplatīta visā Eiropā (izņemot dienvidu rajonus) un Sibīrijā līdz Ņenas upei.</p> <p>Tā ir vidēji liela strupaste – Eiropā nedaudz mazāka – 9 – 11 cm, austrumos – lielāka 11 – 14 cm. Aste ir tikai 24 – 40% no ķermeņa garuma, izteikti divkrāsaina. Tumši brūna vai tumši pelēka mugura, vēders – gaišāks. Ausis slēpjas kažokā. Galva plata, sejas daļa īsa.</p> <p>Rok alas, tāpēc to sauc arī par racējpeli.</p>
<i>Microtus pennsylvanicus</i> (Ord, 1815)	meadow vole, field mouse	Wiesenwühlmaus	луговая полёвка	pļavu strupaste, Pensilvānijas strupaste	<p>Strupastu ģints pārstāve.</p> <p>Viena no izplatītākajām sugām pleistocēna laikā aukstās stepēs Ziemeļamerikā – Kanādā, Aļaskā un ASV</p>

					ziemeļos. Pārsvārā bija sastopama sauso stepju rajonos, bet tikpat labi varēja dzīvot arī mežos.
<i>Peromyscus</i> (Gloger, 1841)	genus deer mice	Gattung Hirschmäuse, Weißfußmäuse	род белоногие хомячки	ģints briežkāmjī, baltkājkāmiši	Kāmju dzimtas pārstāvji. Tos sauc arī par baltkājkāmišiem. Amerikas faunai raksturīga grupa. Izplatīti no Aļaskas dienvidiem līdz Panamai. Ķermeņa garums svārstās no 7 līdz 17 cm, un aste – 4 – 21 cm, bieži ar otiņu galā. Ķermeņa masa – 15– 110 g. Raksturīga pazīme – divkrāsainība: mugura visbiežāk ir zeltaina, bet vēders – balts, tomēr sastopami arī pavisam balti vai melni indivīdi. Vairākums sīko grauzēju sugu pārnēs dažādas bīstamas infekcijas slimības un kaitē lauksaimniecībai. Tāpēc šiem dzīvniekiem cilvēku dzīvē ir negatīvā nozīme
<i>Peromyscus maniculatus</i> (Wagner, 1845)	deer mouse	eigentliche Hirschmaus	олений хомячок	briežkāmis	Briežkāmjū ģints pārstāvji. Lielākā atradumu daļa zināma no augšēja pleistocēna slāņiem (Rančolabrejas fauna). Labi pielāgojas dažādiem vides apstākļiem, tāpēc midzeņus ierīkoja gan alās, gan koku dobumos. Purniņš nav tik apaļš, kā strupastēm, drīzāk – smails. Sinonīms – <i>Peromyscus imperfectus</i> .
Sciuromorpha (Brandt, 1855)	suborder squirrels	Unterordnung Hörnchen- verwandte	подотряд беличьи	apakškārta vāveres	Viena no grauzēju kārtas apakškārtām. Šī grupa ir izveidota, balstoties uz anatomisku īpatnību, veidu, kā košanas muskulis ir pievienots vaiga kaulam. 2005. gadā, balstoties uz morfoloģiskajiem un ģenētiskajiem pētījumiem, vāveru apakškārtā iekļautas 3 mūsdienu un 3 izmirušu grauzēju dzimtas.

<p>Sciuridae (Fischer de Waldheim, 1817)</p>	<p>family squirrels</p>	<p>Familie Hörnchen</p>	<p>сeмeйcтвo бeличьи</p>	<p>dzimta vāveres</p>	<p>Vāveru apakškārtas dzimta, kurā ir vāveres, kas dzīvo gan kokos, gan uz zemes, kā arī lidvāveres, burunduki un murkšķi. Dzimtā ir 5 apakšdzimtas ar 51 ģinti.</p> <p>Tiem ir radniecīga izcelsme un līdzīga anatomiskā uzbūve. Senākās formas vairāk līdzinājās koku vāverēm. Senākās vāveres dzīvoja oligocēnā ziemeļu zemeslodē.</p> <p>Mūsdienās šie dzīvnieki nav sastopami Austrālijā, Madagaskarā, polārajos apgabalos, Āfrikas ziemeļrietumos un Dienvidamerikas dienvidos.</p>
<p>Sciurinae (Hemprich, 1820)</p>	<p>subfamily squirrels</p>	<p>Unterfamilie Baum- und Gleithörnchen</p>	<p>подсeмeйcтвo дрeвecныe бeлки</p>	<p>apakšdzimta koku vāveres</p>	<p>Vāveru dzimtas apakšdzimta, kurā ir koku vāveres un lidvāveres.</p> <p>Šajā apakšdzimtā ir 20 ģintis, arī lidvāveres, kas veido atsevišķu cilti. Lidvāveres pievienotas koku vāverēm pēc ģenētisko pētījumu rezultātiem. Lidvāveru ciltī ir 15 ģintis.</p> <p>Koku vāveru cilts apvieno 5 ģintis, to pārstāvji dzīvo Ziemeļamerikā, Eiropā, Āzijas mērenajā joslā un Dienvidamerikā.</p>
<p>Sciurus (Linnaeus, 1758)</p>	<p>genus bushy-tailed squirrels</p>	<p>Gattung Eichhörnchen</p>	<p>род бeлки</p>	<p>ģints vāveres</p>	<p>Koku vāveru apakšdzimtas koku vāveru cilts pārstāvji.</p> <p>Visām sugām ir raksturīga kupla, gara aste, biezs un mīksts kažoks. Kažoka krāsa galvenokārt ir dažādi rudie, brūnie un pelēkie toņi.</p> <p>Vāverēm nepieciešama olbaltumvielām un taukiem bagāta barība, tāpēc ēd daudz riekstu, sēklu, bet bieži uzturā lieto arī kukaiņus un to kāpurus, putnu olas un pat sīkus dzīvnieciņus (putnus, zīdītājus, vārdes).</p> <p>Medību objekts kopš senatnes, bet tajā</p>

					pašā laikā var būt bīstamo infekcijas slimību pārnēsātājas.
<i>Sciurus vulgaris</i> (Linnaeus, 1758)	Eurasian Red Squirrel	Eichhörnchen	белка обыкновенная, векша	Eirāzijas vāvere, parastā vāvere, vāvere	Vāveru ģints dzīvnieks, plaši izplatīts Eiropā un Āzijas ziemeļos, t.sk. arī Latvijā. Mazs dzīvnieks – ķermeņa garums 19–28 cm, aste – 13–19 cm, ķermeņa masa – 250–340 g. Ausu galos – otiņas, īpaši labi pamanāmas ziemā. Kažoka krāsa Eiropas pasugām ir ruda vai brūnganā, bet virzienā uz austrumiem tā kļūst tumšākā, gandrīz melna. Joprojām ir medību objekts (ziemas sezonā, jo tad kažoks ir silts un pūkains), bet īpaši liela nozīme bija senāk, kad no ādiņām gatavoja siltu un vieglu apģērbu.
<i>Pteromys</i> (Cuvier, 1800)	genus Old World flying squirrel	Gattung Echte Gleithörnchen	род евразийские летяги	ģints lidvāveres	Koku vāveru apakšdzimtas lidvāveru cilts pārstāvji. Senākās lidvāveres konstatētas miocēna slāņos. Lidvāveres ārēji līdzīgas nelielai vāverei ar mazām ausīm, ķermeņa sānos starp priekškājām un pakaļkājām raksturīga ādas kroka. Vienīgie lidvāveru apakšdzimtas pārstāvji Eiropā. Bijis medību objekts, bet ne visai vērtīgs, jo kaut kažoks ir labs, ādiņa ir pārāk plāna un nav piemērota kādu priekšmetu (apģērba, segu u.c.) gatavošanai.
<i>Pteromys volans</i> (Linnaeus, 1758)	Siberian flying squirrel	Europäisches Gleithörnchen	обыкновенная летяга, белка-летяга,	parastā lidvāvere, lidvāvere	Lidvāveru ģints pārstāve. Atšķirībā no vāverēm šai sugai ir ādas kroka starp kājām un astes sakni planēšanai. Neliels dzīvnieciņš (12 – 22,8 cm), ar salīdzinoši garu (11 – 13 cm), bet ne tik

					<p>kuplu asti kā vāveri. Lielās acis piemērotas nakts dzīvesveidam.</p> <p>Kažoks ļoti biezs, bet smalkāks un mīkstāks nekā vāverēm, pelēcīgs uz muguras un ļoti gaišs uz vēdera. Ap acīm – melni riņķi.</p>
<p>Xerinae (Osborn, 1910)</p>	<p>subfamily ground squirrel</p>	<p>Unterfamilie Erdhörnchen</p>	<p>подсемейство земляные белки</p>	<p>apakšdzimta zemesvāveres</p>	<p>Vāveru dzimtas apakšdzimta ar 3 ciltīm: asspalvainās zemesvāveres, Āfrikas vāveres un murkšķi, kopā – 15 ģintis.</p> <p>Šie dzīvnieciņi pavada savu dzīvi uz zemes. Dažas sugas pat tur mājās.</p>
<p><i>Marmota</i> (Blumenbach, 1779)</p>	<p>genus Marmots</p>	<p>Gattung Murmeltiere</p>	<p>род сурки</p>	<p>ģints murkšķi</p>	<p>Zemesvāveru apakšdzimtas murkšķu cilts pārstāvji. Ģintī ir 14 sugas.</p> <p>Murkšķu dzimtene – Amerika. No turienes tie izplatījās Āzijā un vēlāk – Eiropā. Dzīvo gan līdzenumos, gan kalnainos apvidos. Rok alas.</p> <p>Dažādos pasaules reģionos tiem izveidojušās dažādas pazīmes un pielāgojumi videi, bet saglabājusies ārējā līdzība un nepieciešamība doties ziemas gulā.</p> <p>Ķermenim raksturīgas ir apaļīgas formas, īss purns, īsas ausis, īsa, kupla aste un īsas kājas. Raksturīga pazīme – spēj ilgstoši sēdēt vertikāli un vērot apkārtni.</p> <p>Cilvēki tos medīja gan ādiņām, gan gaļai, kaut šie grauzēji varēja būt infekciju pārnēsātāji.</p>
<p><i>Marmota flaviventris</i> (Audubon and Bachman, 1841)</p>	<p>yellow-bellied marmot</p>	<p>Gelbbauchmurme ltier</p>	<p>желтобрюхий сурок</p>	<p>dzeltenvēdera murkšķis</p>	<p>Murkšķu ģints pārstāvis.</p> <p>Ziemeļamerikas faunas tipisks elements. Sastopams Kanādā, ASV ziemeļos un rietumos.</p> <p>Diezgan liels grauzējs – ķermeņa masa</p>

					var sasniegt vairāk nekā 5 kg.
<i>Marmota bobac</i> (Müller, 1776)	Bobak marmot, gopher	Steppen- murmeltier	степной сурок, байбак, бабак	stepju murkšķis, baibaks	<p>Murkšķu ģints pārstāvis.</p> <p>Ietilpst vairākos Austrumeiropas faunas kompleksos, ieskaitot augšējo paleolītu. Mamutu faunas kompleksa pārstāvis (pirms 225 000 – 10 000 gadiem).</p> <p>Mūsdienās dzīvo Krievijas un Centrālās Āzijas stepēs, sastopams arī Ukrainā un Baltkrievijā.</p> <p>Viens no lielākajiem vāveru dzimtas pārstāvjiem – tēviņu ķermeņa masa var sasniegt pat 10 kg un ķermeņa garums – 70 cm. Izskatās resni. Ar īsām spēcīgām kājām, īso asti un zeltaino kažoka krāsu viegli atšķirami no pārējiem murkšķiem.</p> <p>Kopš seniem laikiem ir medību objekts.</p>
<i>Marmota marmota</i> (Linnaeus, 1758)	Alpine Marmot	Alpenmurmeltier	альпийский сурок	Alpu murkšķis	<p>Murkšķu ģints pārstāvis.</p> <p>Ietilpst vairākos Austrumeiropas faunas kompleksos, ieskaitot augšējo paleolītu. Mamutu faunas kompleksa pārstāvis (pirms 225 000 – 10 000 gadiem).</p> <p>Tipiska leduslaikmeta faunas suga, kas pleistocēnā bija plaši izplatītā Eiropā, bet mūsdienās kā relikts sastopams galvenokārt Alpos.</p> <p>Kopš seniem laikiem ir medību objekts.</p> <p>Pēc ķermeņa lieluma – trešais lielākais graužējs Eiropā.</p>
<i>Spermophilus</i> (Cuvier, 1825)	genus susliks	Gattung Ziesel	род суслики	ģints susliki	<p>Zemesvāveru apakšdzimtas murkšķu cilts pārstāvji. Pastāv arī cits ģints nosaukums – <i>Citellus</i>.</p> <p>Raksturīgi ziemeļu puslodes atklātām ainavām ieskaitot mežatundru un upju ielejas aiz polārā loka. Sastopami arī</p>

					<p>kalnos līdz 3500 m.</p> <p>Nelieli dzīvnieki (14—40 cm) ar 4—25 cm garu asti. Kažoka krāsa variē no zaļganas līdz purpura. Uz muguras bieži sīki tumši plankumiņi, bet uz sāniem – svītras.</p> <p>Raksturīgi vaigu maiši.</p> <p>Cilvēki tos varēja medīt gan ādiņām, gan gaļai.</p>
<p><i>Spermophilus citellus</i> (Linnaeus 1766)</p>	European suslik	eiropische Ziesel	европейский суслик, серый суслик	Eiropas susliks	<p>Susliku ģints pārstāvis.</p> <p>Ietilpst vairākos Austrumeiropas faunas kompleksos, ieskaitot augšējo paleolītu, t.sk. mamutu faunas kompleksā (pirms 225 000 – 10 000 gadiem). Arī mūsdienās sastopams (reti) Centrālajā un Austrumeiropā līdz Turcijai.</p> <p>Nelieli dzīvnieki (16,5 – 22,5 cm) ar 4,6 – 7,4 cm garu asti. Kažoka krāsa uz muguras – pelēcīgi dzeltena ar tumšākiem sāniem un gaišāku vēderu, ap acīm – gaiši riņķi, uz astes – tumša svītra, nelieli vaigu maiši.</p>
<p>Gliridae (Muirhead, 1819)</p>	family dormouse	Familie Bilche, Schläfer, Schlafmäuse	семейство СОНИ, СОНЕВЫЕ	dzimta susuri	<p>Vāverveidīgo apakškārtas pārstāvji.</p> <p>Ārēji susuri vairāk atgādina peles, un līdz 2005. gadam tie tika pieskaitīti pie peļveidīgajiem graužējiem.</p> <p>Otrs dzimtas nosaukums – <i>Myoxidae</i>.</p> <p>Eiropā susuri parādās eocēnā, vēlāk – Āfrikā un vēl vēlāk – Āzijā. Sastopami arī Latvijā.</p> <p>No zināmajām 9 ģintīm izmirusi tikai viena, pārējās dzīvo galvenokārt Paleoarktikā no Ziemeļāfrikas līdz Skandināvijas dienvidiem un austrumos – līdz Japānai. Dažas sugas konstatētas pat uz dienvidiem no Sahāras.</p> <p>Ārēji līdzīgi gan pelēm, gan vāverēm,</p>

					astes (4 – 17 cm) bieži ir samērā kuplas, ķermeņa garums 8 – 20 cm. Labi attīstīta redze un dzirde, ausis bez otiņām. Nav ziņu par šo dzīvnieku medībām vai kādu citu nozīmi cilvēku dzīvē.
Lagomorpha (Brandt, 1855)	order lagomorphs	Ordnung Hasenartige	отряд зайцеобразные	kārta zaķveidīgie	Grauzēju grandkārtas sastāvdaļa. Pirms 70 miljoniem gadu atdalījās no peļveidīgajiem. Agrajā eocēnā zaķveidīgo senči dzīvojuši Āzijas austrumos. Līdz mūsdienām saglabājušies zaķu un svilpējaķu dzimtu pārstāvji, bet kādreiz bija vēl viena dzimta – Sardīnijas svilpējaķu, bet tie izmira jau pliocēnā. No grauzējiem atšķiras ar vairākām īpašībām: zaķveidīgajiem augšžoklī ir 4 asi priekšzobi, nevis 2, un tie aug visu mūžu, tādēļ, tāpat kā grauzējiem, visu laiku kaut kas jāēd, lai diltu zobi. Zālēdāji, bet dažu sugu zaķi ir izņēmums – tie ziemā barojas ar kritušu dzīvnieku gaļu. Raksturīgā pazīme – uzreiz pēc paēšanas izdala mīkstas, zaļas fekālijas, kuras tūlīt apēd. Tikai pēc tam, kad barība iziet caur gremošanas sistēmu otro reizi, tā ir sagremota pilnībā, un tad fekālijas, kuras sauc par spirām, ir sausas, blīvas un tumši brūnas. Medību objekti.
Ochotonidae (Thomas, 1897)	family pikas	Familie Pfeifhasen, Pikas	семейство пищухи	dzimta svilpējaķi	Zaķu kārtas pārstāvji. No pārējiem zaķveidīgajiem atdalījās oligocēnā. Sākot ar miocēnu, bija izplatīti no Ziemeļāfrikas līdz Ziemeļeiropai, kā arī Sibīrijā, no kurienes pa Beringa sauszemes šaurumu migrēja uz Ziemeļameriku. No 18 ģintīm izdzīvojuši tikai 1 ģints pārstāvji.
Ochotona	genus	Gattung	род	ģints	Svilpējaķu dzimtas pārstāvji.

(Link, 1795)	pikas	Pfeifhasen, Pikas	пищухи, сенокосовки	svilpējzaķi	<p>Nelieli (18 – 20 cm) dzīvnieki, pēc ārējā izskata atgādina kāmjus, bet to tuvākie radinieki ir zaķi.</p> <p>Īsas kājas, aste ir tik īsa (mazāk nekā 2 cm), ka to nevar pamanīt, arī ausis nav garas.</p> <p>Rietumeiropā izmira pirms apmēram 11 000 gadu.</p> <p>Mūsdienās lielākā daļa pārstāvju dzīvo Āzijā, 2 sugas – Amerikā un 1 suga – Eiropas austrumos. Dzīvo aukstā klimatā, bieži sastopami kalnos.</p> <p>Vienīgā ģints dzimtā, bet ir 3 apakšģintis – ziemeļu, stepju un kalnu svilpējzaķi.</p>
<i>Ochotona hyperborea</i> (Pallas, 1811)	northern pika, Siberian pika	Nördliche Pfeifhase	пищуха, сенокосовка	ziemeļu svilpējzaķis	<p>Svilpējzaķu ģints ziemeļu grupas pārstāvji.</p> <p>Austrumsibīrijas holocēna mūsdienu faunas kompleksa elements.</p> <p>Mūsdienās sastopams kalnu taigā un tundrā Āzijas ziemeļu daļā gar ledus okeānu, Mongolijā, Ziemeļķīnā un Japānas ziemeļos.</p>
<i>Leporidae</i> (Fischer de Waldheim 1817)	family rabbits and hares	Familie Hasen	семейство заячьи	dzimta zaķi	<p>Zaķu kārtas pārstāvji. Apvieno zaķus un trušus.</p> <p>No pārējiem zaķiem atdalījās vēlajā eocēnā un apdzīvoja Āziju un Ziemeļameriku.</p> <p>No 3 apakšdzimtām daļēji saglabājušies 1 apakšdzimtas Leporinae pārstāvji, pārējie ir izmiruši.</p>
<i>Lepus</i> (Linneaus, 1758)	genus hares and jackrabbits	Gattung echte Hasen	род зайцы	ģints zaķi	<p>Zaķu dzimtas zaķu apakšdzimtas pārstāvji.</p> <p>Apdzīvo visus kontinentus, izņemot Austrāliju un Antarktīdu.</p> <p>Raksturīgas pazīmes – garas pakājkājas, ar kurām zaķi pārvietojas lēcieniem, garas ausis un ļoti īsa aste.</p> <p>Priekšzobi – līdzīgi kā grauzējiem aug visu mūžu. Tomēr senākajiem pārstāvjiem</p>

					kājas bija daudz īsākas un nebija piemērotas lēkšanai. Ģintī ir sugas, kuras sastopamas gan tālu ziemeļos, gan tropos.
<i>Lepus timidus</i> (Linnaeus, 1758)	mountain hare	Schneehase	заяц-беляк	baltais zaķis	Zaķu ģints zaķu apakšģints <i>Lepus</i> tipisks pārstāvis. Izplatīts no Eiropas līdz Tālajiem Austrumiem. Lielākie pārstāvji dzīvo Rietumsibīrijas tundrā (5,5 kg). Bija raksturīgs pleistocēna faunai, mamutu faunas elements. Viens no lielākajiem zaķiem – 44 – 65 cm, ausis – līdz 10 cm. 5 – 10 cm garā aste ir pilnīgi balta. Ziemā kažoks ir pilnīgi balts, izņemot pašus ausu galus. Kopš seniem laikiem ir nozīmīgs medību objekts.
<i>Lepus arcticus</i> (Ross, 1819)	Arctic hare	Polarhase	арктический беляк	arktiskais zaķis	Zaķu ģints zaķu apakšģints <i>Lepus</i> pārstāvis. Agrāk neizdalīja kā atsevišķu sugu, bet uzskatīja par balto zaķi. Tipiskais tundras un kalnu iemītnieks, izplatīts Grenlandē un Ziemeļamerikā. Viens no Amerikas faunas pārstāvjiem – lielākais zaķis Ziemeļamerikā (55 – 70 cm), aste – 5 cm. Ausis īsākas, nekā baltajam zaķim. Tālākos ziemeļu reģionos – balts cauro gadu. Kopš seniem laikiem ir nozīmīgs medību objekts.
<i>Lepus europeus</i> (Pallas, 1778)	European brown hare	Feldhase	заяц-русак	pelēkais zaķis	Zaķu ģints zaķu apakšģints <i>Eulagos</i> pārstāvis. Viens no lielākajiem zaķiem – ķermeņa masa – var sasniegt 7 kg. Ausis garas – līdz 14 cm, arī aste salīdzinoši gara – arī līdz 14 cm. Kažoka krāsa pelēcīgi brūna, bieži ar

					tumšākiem plankumiņiem, ziemā – tikai nedaudz gaišāka un nekad nav balta, kaut sastopams arī diezgan tālu uz ziemeļiem. Sākumā suga bija izplatīta stepju reģionos Ziemeļāfrikā, Eiropā, Tuvajos Austrumos un Mazāzijā, pleistocēnā apdzīvoja arī Krimu un Azerbaidžānu. Kvartāra periodā sāka apdzīvot arī zemes tālāk uz ziemeļiem, sasniedza Somijas dienvidus u.c. Ziemeļamerikā ievests. Latvijā parādījās tikai 17. gs.
Hystricomorpha (Brandt 1855)	suborder porcupin- formigen	Unterordnung Stachel- schwein- verwandte	подотряд дикообразо- образные	apakškārta dzeloņcūk- veidīgie	Grauzēju kārtas pārstāvji, zināmi arī kā Entodacrya jeb Ctenohystrica , kuru dzimtene ir Ziemeļamerika. Apakškārtas pārstāvji zināmi gan kā fosilie atradumi, gan kā vairāki mūsdienu pārstāvji. Agrajā oligocēnā parādās arī Dienvidamerikā, kur saglabājusies lielākā daļa mūsdienu pārstāvju. Apakškārtā ir vismaz 6 dažādas apakšgrupas – infrakārtas, virsdzimtas u.c taksoni. Kažokā vairākiem pārstāvjiem ir ne tikai mati, bet arī adatas.
Caviomorpha (Wood, 1955)	parvorder /infraorder New World hystricognaths	Teilordnung Meer- Schweinchen- verwandte	свинко- образные	parvkārta jūracūciņ- veidīgie	Dzeloņcūkveidīgo apakškārtas taksons, kurā apvienoti Amerikas pārstāvji. 4 virsdzimtas: Amerikas adatmatainie Erethizontoidea , jūracūciņveidīgie Cavioidea , šinšilveidīgie Chinchilloidea un nutriļveidīgie Octodontoidea . Tomēr dažādās sistemātikās šīs grupas var būt dēvētas par dzimtām, bet tās, kas šeit nosauktas par dzimtām – par apakšdzimtām.
Erethizontidae	family	Familie	семейство	dzimta	Amerikas adatmataino virsdzimtas

(Bonaparte, 1845)	New World porcupines	Baumstachler, Neuweltstachelschweine	древесно-дикообразные, иглошерсты	Amerikas dzeloņcūkas	<p>Erethizontoidea pārstāvji. Cēlušies Dienvidamerikā, bet augšējā pliocēnā parādījās arī Ziemeļamerikā.</p> <p>Tos sauc arī par kokdzeloņcūkām, jo atšķirībā no īstajām dzeloņcūkām šie dzīvnieki rāpjas kokos, dažiem ir pat tverējastes. Atšķirībā no austrumu puslodes dzeloņcūkām Amerikas dzeloņcūku ķermenis pārklāts ne tik daudz ar adatām (2,5 – 11 cm), cik ar bieziem matiem, kas uz astes atgādina sarus. Adatām gali ir atskabargaini un ieķeras pretinieka (ienaidnieka) ādā. Visām sugām ir spēcīgi gari nagi.</p> <p>2 apakšdzimtas – Chaetomyinae ar 1 ģinti un 1 sugu un Erethizontinae ar 4 ģintīm un vismaz 17 sugām.</p> <p>Visvairāk sugu – 8 ir Dienvidamerikas dzeloņcūku ģintī <i>Sphiggurus</i>. 1 suga – gaišā dzeloņcūka <i>Sphiggurus pallidus</i> no Vestindijas ir izmirusi. Tomēr šis ģints pārstāvji izpētīti mazāk, nekā pārējie, 2 sugas atklātas tikai 2001. gadā.</p>
<i>Coendou prehensilis</i> (Linnaeus, 1758)	Brazilian porcupine	eigentliche Greifstachler, Cuandu	цепкохвостый дикообраз	tvērējastes dzeloņcūka	<p>Tvērējastes dzeloņcūku ģints <i>Coendou</i> pārstāvis.</p> <p>Parasti uzturas kokos, reti nokāpj uz zemes. No visiem dzimtas pārstāvjiem izplatītākā suga.</p> <p>Ķermeņa garums 44 – 65 cm, 33 – 48 cm gara tverējaste bez apmatojuma, masa – līdz 5 kg. Kažoks mugurpusē ir tumšāks, vēders pelēks, ar adatām. Adatas ir īsas, resnas, trīskrāsainas ar tumšāku daļu pa vidu.</p> <p>To gaļa nepatīkami ož, tāpēc visus šos dzīvniekus nevar medīt gaļai.</p>
<i>Echinoprocta</i>	stump-tailed	Bergstachler	амазонский	Amazones	Amazones dzeloņcūku <i>Echinoprocta</i>

<i>rufescens</i> (Gray, 1865)	porcupine		дикообраз	dzeloņcūka	ģints vienīgā suga. Sastopama Kolumbijā un Ekvadorā. Ķermeņa garums ap 46 cm ar īsu asti. Kažoks tumši brūns ar baltu svītru uz deguna. Adatas ar dzeltenu vai pat oranžu galu pie saknēm; uz muguras ne garākas par 10 cm, bet pārējā ķermenī – vēl īsākas.
<i>Erethizon dorsatum</i> (Linnaeus, 1758)	North American porcupine, Canadian porcupine, common porcupine	Urson, Baumstachelschwein	североамериканский дикообраз	Ziemeļamerikas dzeloņcūka	Ziemeļamerikas dzeloņcūku ģints <i>Erethizon</i> vienīgā suga, zināma arī kā porkupīns. Pirms 30 miljoniem gadu šīs sugas senči dzīvojuši Dienvidamerikā. Pirms 3 miljoniem gadu, kad izveidojās Panamas sauszemes tilts, migrēja uz Ziemeļameriku. Pašlaik izplatīta Ziemeļamerikā līdz Aļaskai, bet Dienvidamerikā vairs neeksistē. Meža dzīvnieks. Pēc bebra – lielākais grauzējs Ziemeļamerikā: ķermeņa garums var sasniegt 90 cm un masa – 14 kg, 30 cm gara resna aste. Ķermenis klāts ar dzeltenīgi baltām adatām ar tumšiem galiem. Apmatojums garāks par adatām. Nevēlami kaimiņi, jo var bojāt laukus, sagrauzt dažādus koka un auduma priekšmetus. Vietējie iedzīvotāji medīja šos dzīvniekus gaļai, ar adatām rotāja zābakus, somas u.c.
Caviidae (Fischer von Waldheim, 1817)	family cavy	Familie Meer-schweinchen	семейство СВИНКОВЫЕ	dzimta jūrascūciņas, kavijas	Jūrascūciņveidīgo virsdzimtas Caviodea pārstāvji. Izplatītas Dienvidamerikā. Eiropieši uzzināja par šiem dzīvniekiem 16. gs., kolonizējot Ameriku. Vietējais nosaukums <i>kavijas</i>

					<p>Dienvidamerikā tiek lietots arī mūsdienās, bet Eiropā tās nosauca par jūrascūciņām, jo tās atveda no ‘aizjūras’, bet skaņas atgādināja cūku rukšķēšanu. Dzimtā ir 3 apakšdzimtas ar 7 ģintīm.</p> <p>Kaviju apakšdzimā Caviinae ir 3 ģintis – dzīvnieki, kas Eiropā zināmi kā jūrascūciņas, bet vēl 8 ģintis ir izmirušas.</p> <p>Maru apakšdzimtā Dolichotinae ir 1 ģints ar 2 sugām.</p> <p>Ūdenscūciņu jeb kapibaru apakšdzimta Hydrochoerinae pārstāvēta ar lielākajiem dzimtas dzīvniekiem.</p> <p>Izplatīti Dienvidamerikā dažādos biotopos – no savannām līdz kalniem 4000 m v.j.l., bet to nav tropu mežos.</p> <p>Dažāda lieluma dzīvnieki, kuru ķermeņa garums variē no 20 līdz 75 cm, bet masa – no 100 g līdz 26 kg.</p>
<i>Cavia</i> (Pallas, 1766)	genus guinea pigs	Gattung echte Meer-schweinchen	род свинки	ģints jūrascūciņas, kavijas	Jūrascūciņu jeb kaviju dzimtas jūrascūciņu apakšdzimtas Caviinae pārstāvji, 9 sugas.
<i>Cavia aperea</i> (Erxleben, 1777)	Brazilian guinea pig	gemeines Meerschweinchen	бразильская свинка	Brazīlijas jūrascūciņa	Jūrascūciņu ģints pārstāve, neskatoties uz nosaukumu, izplatīta gandrīz visā Dienvidamerikā – no visām jūrascūciņām tai ir plašākais areāls. Visos laikos medīja pārtikai.
<i>Cavia porcellus</i> (Linnaeus, 1758)	domestic guinea pig	Hausmeerschweinchen	морская свинка	jūrascūciņa	Jūrascūciņu ģints pārstāve Andu reģionā, pirms 7 000 gadiem pieradināts dzīvnieks. Iespējams, cēlusies no Katlera jūrascūciņas <i>Cavia cutleri</i> . Pieradināja inki, jo tas bijis labs gaļas avots, kā arī dekoratīvs dzīvnieks – mājas mīlulis. Pirms 2 000 - 2 500 gadiem to pat pielūdza, tai bija veltītas skulptūras, kā arī močikas cilts indiāņi tās attēloja uz

					<p>dažādiem mākslas priekšmetiem.</p> <p>Ķermeņa garums 25 – 35 cm, tēviņu masa – 1000 – 1200 g, pēc formas – apaļīgāka nekā savvaļas forma. Bieži – nokarenas ausis un plats purns.</p> <p>Dabā – pelēcīgs kažoks ar gaišāku vēderu. Mājas šķirnēm – vairākas krāsu variācijas.</p>
<i>Galea</i> (Meyen, 1832)	genus yellow-toothed cavies	Gattung Gelbzahnmeer- schweinchen	род куи	ģints kujas	<p>Jūracūciņu jeb kaviju dzimtas jūracūciņu apakšdzimtas Caviinae pārstāvji, 4 sugas.</p> <p>Kečua indiāņu valodā tos sauc par <i>Quwi</i> (<i>kui</i>), piemēram, parastā kuja <i>Galea musteloides</i> un Brazīlijas kuja <i>Galea flavidens</i>.</p>
<i>Dolichotis</i> (Desmarest, 1820)	genus Patagonian hares, maras	Gattung Pampashasen, Maras	род мары	ģints maras	<p>Jūracūciņu jeb kaviju dzimtas maru apakšdzimtas Dolichotinae pārstāvji, vienīgā ģints ar 2 sugām.</p> <p>Šos dzīvniekus bieži sauc par Patagonijas zaķiem. Salīdzinot ar pārējiem grauzējiem, Patagonijas mara <i>Dolichotis patagonum</i> ir ļoti liels dzīvnieks – līdz 1 m. Čakoanas mara <i>Dolichotis salinicola</i> ir uz pusi mazāka – līdz 0,5 m.</p> <p>Ārēji šie dzīvnieki vairāk līdzīgi zaķiem, nevis jūracūciņām. Tiem ir skriešanai piemērotas garas pakaļkājas ar 3 pirkstiem un lieliem nagiem.</p> <p>Dzīvnieki tika pieradināti un izmantoti kā gaļas avots, bet kopš seniem laikiem gaučo indiāņi tos medīja kažokādas dēļ, no kā gatavoja segas un paklājus.</p>
Hydrochoerinae (J. E. Gray, 1825)	subfamily capybara	Unterfamilie Capybara	подсемейство ВОДО- СВИНКОВЫЕ	apakšdzimta ūdenscūciņas jeb kapibaras	<p>Jūracūciņu jeb kaviju dzimtas pārstāvji. Agrāk bija izdalīti kā atsevišķa dzimta ar 1 sugu – kapibaru.</p>

					<p>Pēc jaunākās sistemātikas – 2 ģintis, kurās apvienoti lielākie grauzēji – kapibaras un moko. 2005. gadā molekulārie pētījumi liecināja, ka šīs grupas izveidojās vidējā miocēnā pirms 12 miljoniem gadu. Kādreiz eksistēja vēl 10 ģintis.</p> <p>Pleistocēnā ūdencūciņu jeb kapibaru pārstāvji apdzīvoja gandrīz visu Ameriku, ieskaitot Antiļu salas. Daži no tiem bija ļoti lieli, un ķermeņa garums sasniedza pat 2 m.</p>
<i>Hydrochoerus</i> (Brisson, 1762)	genus capybara	Gattung Capybara, Wasserschwein	род ВОДОСВИНКИ	ģints kapibaras	<p>Ūdencūciņu jeb kapibaru dzimtas ģints ar 3 sugām, no kurām 1 jau sen ir izmirusi.</p> <p>Ģints pārstāvji ir lieli grauzēji, kurus medīja gaļai.</p> <p>Kapibaru senči varēja būt izmirušās jauncūciņu ģints <i>Nechoerus</i> pārstāvji.</p> <p>Nosaukums iegūts no tupi indiāņu valodas.</p>
<i>Hydrochoerus hydrochaeris</i> (<i>capybara</i>) (Linnaeus, 1766)	capybara	Capybara, Wasserschwein	капибара, ВОДОСВИНКА	kapibara	<p>Kapibaru ģints pārstāve no Dienvidamerikas ziemeļiem.</p> <p>Dzīvnieks cieši saistīts ar ūdeņiem, šis apstāklis parādās latīniskajā nosaukumā.</p> <p>Lielākais mūsdienu grauzējs ar 1,5 m garu ķermeni. Ķermeņa masa var sasniegt 65 kg.</p> <p>Kopš seniem laikiem to medīja gaļai, kā arī turēja kā mājdzīvniekus. Mūsdienās pussavvaļā tos tur speciālās fermas gaļai un dēļ ādas.</p> <p>Ir konstatēts, ka dabā kapibaras var izplatīt slimību - plankumaino drudzi, ko izplata iksodu ērces, kas parazitē uz dažādiem grauzējiem, t.sk uz kapibarām.</p>
<i>Kerodon</i> (F. Cuvier, 1825)	genus Rock cavy	Gattung Bergmeers-	род МОКО	ģints moko	<p>Ūdencūciņu jeb kapibaru dzimtas ģints pārstāvēta ar 2 sugām. Kaut arī ģints pārstāvji līdzīga</p>

		chweinchen			<p>jūrascūciņām – kavijām, tomēr ģenētiski tuvāka kapibarām. To radniecība pierādīta 2002. gadā molekulāro pētījumu rezultātā.</p> <p>Šos dzīvniekus var sastapt kalnu rajonos.</p> <p>Vairāk izplatīta <i>Kerodon rupestris</i>, zināma kā moko jeb klinšu jūrascūciņa. Tāpat kā pārējie dzimtas pārstāvji, šie dzīvnieki vietējiem iedzīvotājiem ir gaļas avots.</p> <p>Salīdzinot ar jūrascūciņām, šiem dzīvniekiem ir garākas kājas, kažoka krāsa uz vēdera – dzeltenīga. Masa – līdz 1 kg.</p>
Myocastoridae (Ameghino, 1902)	family coypus and nutria	Familie Biberratte	сeмeйcтвo нyтpиeвыe	dzimta nutrijas, bebržurkas	Nutrijveidīgo virsdzimtas Octodontoidea dzimta pārstāvēta ar 1 ģinti un vienu sugu.
<i>Myocastor coypus</i> (Molina, 1782)	coypu, river rat, nutria	Biberratte	нyтpия, кoипy, бoлoтный бoбp	nutrija, ūdensžurka, bebržurka	<p>Nutriju dzimtas nutriju ģints vienīgā suga. Dabiskais areāls – Dienvidamerikas dienvidi, bet mūsdienās šis dzīvnieks aklimatizēts vairākās valstīs, izņemot Āfriku.</p> <p>Dzīvnieks atgādina lielu žurku – ķermeņa garums – līdz 60 cm, aste – 45 cm, masa – līdz 10 kg. Aste klāta ar zvīņām. Priekšzobi, tāpat kā bebram, ir koši oranži.</p> <p>Vairākas pazīmes liecina par pielāgojumiem ūdens dzīvesveidam. Var pat baroties zem ūdens. Kažoks nelaiž cauri ūdeni. Parasti mugurpusē tas ir brūns, vēders – gaišāks, bet sāni dzeltenīgi. Kažoks ir biežāks sānos un uz vēdera, lai labāk saglabātu siltumu.</p> <p>Šo dzīvnieku agrāk medīja, bet mūsdienās tur fermās gaļas un kažokādas dēļ.</p> <p>Nosaukums <i>coypu</i> aizgūts no vietējās <i>Araucanian</i> cilts <i>mapudungun</i> valodas.</p>
Chinchillidae (Bennett, 1833)	family chinchillas	Familie Chinchillas	сeмeйcтвo шиншил- лoвыe	dzimta šinšillas	<p>Šinšilveidīgo virsdzimtas Chinchilloidea dzimta ir ļoti sena, eksistēja jau eocēnā.</p> <p>Dzimtā ir 1 izmirusi apakšdzimta un 2</p>

					<p>apakšdzimtas, kuru pārstāvji eksistē arī mūsdienās. Vienā ir 2 ģintis: ladīgijas jeb kalnu viskašas <i>Lagidium</i> (4 sugas) un šinšillas <i>Chinchilla</i> (2 sugas). Otrā – līdzenumu viskašas <i>Lagostomus</i> ar 1 sugu un 2 izmirušas ģintis.</p> <p>Senie pārstāvji bija lāča lielumā, mūsdienās lielākie pārstāvji var sasniegt ne vairāk kā 7 kg. Pēc ārēja izskata atgādina trušus ar garu asti.</p> <p>Interesantas īpašības; stresa stāvoklī var zaudēt daļu apmatojuma un pat asti.</p> <p>Visi pārstāvji dzīvo Dienvidamerikā. Tos medīja pārtikai, bet galvenokārt – kažokādu ieguvei. Mūsdienās viskašas ir uz izmiršanas robežas, bet šinšillas dabā jau nav sastopamas. Tāpēc mūsdienās eksistē šinšillu fermas.</p> <p>Pirmo reizi aprakstītas 16. gs., kad eiropieši kolonizēja Dienvidameriku.</p> <p>Nosaukums – pēc vienas no Andu tautām – <i>Chincha</i>.</p>
<i>Chinchilla brevicaudata</i> , <i>Chinchilla chinchilla</i> (Lichtenstein, 1829)	short-tailed chinchilla	Kurzschwanz-Chinchilla	короткохвостая шиншилла, большая шиншилла	Īsastes šinšilla, lielā šinšilla	<p>Šinšillu ģints <i>Chinchilla</i> suga. Tā ir zināma arī kā Andu šinšilla.</p> <p>Sastopama tikai kalnu rajonos.</p> <p>Pielāgojusies nakts dzīvesveidam – lielās acis un garie vibrisi palīdz orientēties tumsā.</p> <p>Šīs sugas pārstāvji ir lielāki, nekā garastes šinšillas, bet kažokādas kvalitāte ir sliktāka.</p>
<i>Chinchilla lanigera</i> (Bennett, 1829)	long-tailed chinchilla, Chilean chinchilla, coastal chinchilla, common chinchilla, lesser chinchilla	Langschwanz-Chinchilla	малая длиннохвостая шиншилла, береговая шиншилла	Čīles šinšilla, garastes šinšilla, mazā šinšilla	<p>Šinšillu ģints <i>Chinchilla</i> suga ar ļoti šauru areālu Andos Čīles teritorijā. Tā ir zināma arī kā krasta šinšilla un kā Andu šinšilla.</p> <p>Tieši šī suga tiek turēta fermās vērtīgās kažokādas dēļ. Krāsa – pelēcīgi zilgana.</p> <p>Kažokam ir vairākas īpašības, kas dara to īpaši vērtīgu. Tam ir lielākais blīvums no visām kažokādām – 1 cm² ir 25 000 matiņi,</p>

				<p>jo no viena matu sīpola aug 60–80 matiņi. Blīvums ir tik liels, ka kažokā nevar dzīvot parazitāri.</p> <p>Aizsargājoties, viegli zaudē uzbrucēja satverto apmatojuma fragmentu kopā ar ādu, taču bojātā vieta ātri sadzīst. Aktīvas krēslā un naktī. Dzīvo klinšu spraugās un alās kolonijās līdz 100 dzīvniekiem kopā. Lec 1,60 m augstu. Dominē mātītes.</p>
--	--	--	--	---